

ÇOCUKLARDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ L'apprentissage Précoce de la Langue Étrangère

Selma ANŞİN *

Özet

Bilim çevreleri, çocukların zihinsel ve duyuşsal üstünlüklerinden ve esnekliklerinden dolayı yabancı dil öğretiminin erken yaşlarda çok daha etkin sonuçlar vereceği kanaatini taşımaktadır. Sınıf ortamında da, çocuğun anadil edinimi sürecindeki doğal tutumlar izlenirse yabancı dil öğretiminin daha etkin ve kalıcı bir edinç oluşturacağı kanısındayız. Kuramsal olarak çocuklara yabancı dil öğretimine ilişkin veriler, Fransa'da, genel olarak da Avrupa'da yabancı dil öğretimi, bu bağlamda ele alınması gereken yaş faktörü, ilköğretimin ilk kademesindeki çocuklarımızın bilişsel, iletişimsel ve eğitimimsel özellikleri göz önünde bulundurularak uygulanması gereken yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri, ve yabancı dil öğretmenlerinin sınıf içinde özenle oluşturacakları eğitimimsel etmenler konusunu çalıştık.

*Anahtar kelimeler:*Çocuklara yabancı dil öğretimi

Résumé

De nos jours, la nécessité de l'apprentissage précoce d'une langue étrangère est un processus inévitable dans la vie scolaire. Les milieux scientifiques ont la conviction que l'apprentissage d'une langue étrangère aura les résultats plus efficaces quand on le fait précocement, c'est parce que les dons cognitifs et sensitifs des enfants sont, dès leur petite enfance, élastiques et à un niveau élevé. Pendant cet apprentissage précoce, nous devons suivre les attitudes naturelles dans le processus d'apprentissage de la langue maternelle pour que l'apprentissage soit plus durable. Dans cette étude, nous avons cherché à montrer comment doit-on transporter au milieu scolaire les processus similaires que l'enfant a vécus en apprenant sa langue, et quelles méthodes et quelles techniques seront plus convenables pour réussir à cette tâche.

Les mots clés: L'apprentissage précoce de la langue étrangère

I-GİRİŞ

Çocuğun erken yaşlarda yabancı dil öğrenme gerekliliğini temellendirecek bir çok neden vardır. Bunların başında; yabancı dil öğrenme olgusunun çocuk üzerinde düşüğüsel gelişim olarak olumlu sonuçlar vermesi ve çocuğun zihinsel gelişimini düzenlemesidir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi çocukta düşünmeye yönelik kıvraklık ve esnekliği, dinleme yetisini

---

* Arş.Gör., D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Diyarbakır, sansin@dicle.edu.tr

ve hassasiyetini geliştirir. Aynı zamanda anadilinde anlama kabiliyetini geliştirir. Çocuğa, insanlarla daha kolay iletişim kurma olanağı sağlar. Yabancı dil olgusu, çocuğun zihnini diğer kültürlerle açar ve çocuğa diğer ülkelerdeki insanları anlama ve değerlendirmede yardımcı olur. Avrupa’da “Berlitz” dil öğretim programının çocuklar için uyarlanmış izlencesine göre, çocuğa gelecekteki eğitim ve öğretimi için oldukça geniş dilsel öngörü kazandırır ve çocuğun gelecekteki kariyer olasılıklarında yelpazeyi genişletir (Berlitz:2003).

Yaşamımızı kolaylaştıracak ve oldukça geniş ufuklar sağlayacak onca sebep varken neden yabancı dil öğrenmeyelim? Kuşkusuz ki günümüz dünya koşullarında bunu istemeyecek kişi çok azdır. Ancak sadece istemek de yeterli değildir. Ortak kültürleri paylaşan ve yapı olarak aynı dil grupları içinde yer alan ülkelerin insanları için bu olgu Türkiye’deki insanlara göre daha kolaydır. Ülkemizdeki eğitim sistemini değerlendirsek, yabancı dil öğretiminin de bu sistem içinde aynı çarpıklıkta ve yetersizlikte olduğunu görürüz. Bugün Türkiye’de sayılı özel ve yabancı kolejler dışında hiçbir ilk ve orta öğretim kurumunda yeterli ve etkin bir yabancı dil öğretimi sağlanamamaktadır. Bu konuya ilişkin hepimizin bildiği bir çok neden vardır elbette. Buna karşılık son yıllarda ilköğretimin kesintisiz sekiz yıla çıkarılması çerçevesinde dördüncü sınıftan başlayarak çocuklara yabancı dil dersi uygulamasına geçilmiştir. Artık yabancı dil dersleri daha alt sınıflara indirgenmiş ve daha erken yaşta çocukların yabancı dil ile tanışması sağlanmaya çalışılmıştır. Biz de bu çalışmada yabancı dil öğretimi derslerini küçük yaşlara nasıl ulaştırabiliriz, bunun yöntem ve tekniklerini irdelemeye çalışalım.

Rachel Cohen, “L’Ecole Active Bilingue” de yöneticiliği esnasında muhatap olduğu yabancı ailelerin çocuklarının ne kadar küçük yaşta mükemmelliğe yakın yabancı dil konuştuklarını gözlemiştir. 3 yaşından küçük çocukların üç ay gibi kısa bir sürede kusursuz bir vurguyla Fransızca konuştuklarını belirtmektedir. Elbette bu durum iki dillilik ve çok dillilik konusuna girmektedir. Çünkü ancak farklı anadiline sahip anne babası olan ve herhangi bir sebepten dolayı o yabancı ülkede büyüyen yada farklı yabancı dil bilen anne babaların çocukları için geçerlidir bu durum. Yani dili tamamen doğal ortamda ve ya ana dilini edindiği süreçlerin aynısını içeren ortamlarda öğrenmek söz konusudur. Cohen, 7 yaşından sonra çocukların yavaşladığını, vurguları kullanmakta zorlandıkları, 11 yaşındakilerin yıl sonunda hala aksanların yerleşmemiş olduğunu ve dil öğretiminde zorladıklarını bildirmektedir. Bu da demektir ki; “çocuk küçük yaşta (yani okul öncesi yaşta) zihinsel esnekliğinden ve duyuşsal organlarının uyarlanabilirliğinden dolayı daha doğal ve kolay öğrenmektedir” (Cohen: 1977).

“Erken yaşlarda çocuklara yabancı dil öğretimi” adlı makalesinde Bikçentayev, yabancı dil öğretiminde şarkıların şiirlerden daha faydalı ve akılda kalıcı olduğunu belirtmiştir. Yabancı dil öğretim yöntemleriyle uğraşan

bilim adamları yaptıkları çalışmada, dil öğretimi esnasında kullanılan metinler üzerinde akılda kalıcı belirgin anahtar kelimeleri tespit etmişlerdir. Bu anahtar kelimeler incelendiğinde çocuk şiirlerine, şarkılarına, ninnilerine kaynak teşkil eden kelimeler olduğu görülmüştür. “Çocukluk; oyun, masal, şarkı, hikaye, şiir, eğlence değil midir?” (Bikçentayev:2002).

Mizahlı ve komik öğeler de çocukların yabancı dilleri benimsemesini kolaylaştırır (O’Neil: 1993).

II-FRANSA’DA ÇOCUKLARA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Fransa’da ilköğretimde, yabancı dil öğretiminde sözlü iletişim kapsamında belirlenen amaçları şöyle sıralayabiliriz:

- Öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmek ve onları öğrenmekte oldukları yabancı dilin sessel özelliklerini dinlemeye, algılamaya, keşfetmeye ve onları yansıtmaya, üretmeye yönlendirmek; (ritim, uyum, ahenk, vurgulama).

- Kendilerini ifade edebilmeleri için öğrencileri güdüleyici, çeşitlendirilmiş, işlevsel durumlarda verilmiş bazı akıcı anlatımları edinmeye ve dilsel tepki gücü edinmeye yönlendirmek.

Dilsel ve kültürel olgular çocuğun genel formasyonunun gelişimine katkıda bulunacaktır. Bu olgular, bilgilerin ve düşüncenin yapılanmasını kolaylaştırır ve bir başkasallık (altérité) edinmeyi sağlar (ONISEP:2003).

Yabancı dil öğretiminin ilkokulda başlaması dış dünyaya açılımı sağlayan temel bir adımdır. Yolculuklar, bilgi alışverişi sayesinde okul programı ve dil öğrenimine yönelik gelişmeler sağlanacaktır (Fransa’da ilkokulda bile çocukların yurtdışı gezilerine katılması sağlanılmaktadır. Çocuklarını göndermek isteyen aileler, çocuklarına izin verdiklerine dair bir belge imzalarlar ve yaz aylarında bu imkan sağlanır).

İletişim kurmada da sözlü anlamının önemini unutmamak gerekir. Ancak bu noktada, ilkokul ve ortaokullarda dil öğretimine yönelik metotlarda farklılık olduğunu belirtmek gerekir. Ortaokullarda “anlama” ve “anlatım” çalışması tek ve aynı kaynağa bağlı olarak yapılır ve genellikle kaydedilmesinde diyalog örneklerinden faydalanılır. İlkokullarda ise “beden dili”nin kullanılması ön plana geçer. “Mimikler, jestler, vs.”. Yani “eylemsel” faktör burada daha önemlidir. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi yaklaşımında temel ilke “işlevsellik”tir. “Dil” sadece incelemeye yönelik bir öğe değil aynı zamanda bir “eylem” aracıdır. Vücut dilini kullanmamızı sağlayan bir araçtır.

Fransa’da “Langue Française. Ru-Programmes de Français” adı altında yürütülen çalışmalarda şu temel teknikler gözlenmektedir:(Langue Française. Ru:2003).

Her yaş grubu için ayrı yöntem ve teknikler uygulanmaktadır. Çocuklar için uygulanan derslerde kullanılan yöntem, ağırlıklı dilin oyuna yönelik

görünümleri üzerine dayandırılmaktadır. Burada sorunsal dilbilgisi öğretimi değildir. Sadece çocuğu yabancı dile yakınlaştırmaktır. Derslerin dayandığı temel ilke sözlü iletişimdir.

Çocuk yabancı dili öğretmen tarafından sunulan çocuk şarkıları, hikayeler ve oyunlar sırasında keşfeder.

Kullanılan “Trampoline” hatta “Le petit trampoline” yöntemidir. Canlı, renkli ve magazinleştirilmiş; çocuğun kendisini yakın hissedebileceği ve aynı zamanda kendisini bu yöntemde geçen kişilerle özdeşleştirebileceği bir dünya içermektedir. Bu yöntemin her düzeyi için bir çizim defteri ve kasetlerin kullanımı önerilmektedir.

Fransa’da çocuklara yabancı dil öğretimi alanında 1993 yılında yapılan, derlenen çalışmaların (Le Francais dans le monde 257) sonucunu şu şekilde özetleyebiliriz:

İletişimsel yöntem çerçevesinde “sözlü anlama” tekniğine yönelik alanlarda yapılan bazı testler sonucu, yabancı dil öğrenmeye başlayan çocukların, bu tekniğin uygulanmadığı başlangıç düzeyindeki arkadaşlarına oranla daha fazla başarı gösterdikleri görülmüştür. Bu başarıyı seslerin ayırt edilmesinde, dilin sınıf ortamına yönelik öğretiminde (sınıftaki objelerin kullanımı v.s.) verilmek istenilen sözlü mesajın algılanmasında gözlemlemiştirlerdir (Lanchec:1993).

Sözlü anlama yoluyla öğrenci duyduklarını öğrenme, keşfetme, duyarak öğrendiklerini ifade etme aşamalarını gerçekleştirir. Özellikle ilk etapta anlamaya yönelik olan bu yöntem, öğrencinin derse katılmasını ve içinde bulunduğu gurubun desteğini almasını sağlayacaktır.

5 ve 7 yaş üzeri çocuklar için Fransızca öğretim yöntemi “Tatou, le matou” nun kullandığı öğretim materyallerini şöyle sıralayabiliriz:

- Dört farklı renkte öğrenci kitabı
- Sözlü ve yazılı anlama edinçleri çerçevesindeki etkinliklerin ve yoğun öğrenme durumlarına uyarlanmış yazılı üretimi tamamlayıcı etkinliklerin yazılacağı bir aktivite defteri.
- Sınıf için iki kaset ya da bir audio CD.
- Öğrenciler için hikayeler, masallar ve şarkılar kaydeden bir audio, CD.
- Kullanılan yöntemin ilkelerine giriş, her seans için uygulamalı, pratik fişler ve sınıf için duvara asılacak bir seri küçük duvar yazılarından oluşan ayrıntılı bir eğitim bilimsel kılavuz.
- İnternet üzerinden teleşarjabl değerlendirme için bir portfolyo.(Publiée chez Hachette Livre Sous la direction Atalante Innovations)¹
- Renkli, eğitsel duvar yazıları, teknik fişler, alfabe ve takvim vs...

---

¹ Atalante Innovations” yönetiminde Hachette Kitap’ta yayınlanmıştır.

Öğrenme Materyalleri

- Şarkılar, çizgi resimler, bulmacalar; a-Puzzle (yap-boz) şeklinde olabilir, b- Resim gösterilip boşluk doldurma olabilir, c- boşlukları tamamlama olabilir, konuşma balonları, konuşma kartları, benzetmeler, çocuk şiirleri, bilmeceler, tekerlemeler vs. (Demirel:1999).

III-YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YAŞ FAKTÖRÜ

Çocukluk, yeterliliklerin en zengin ve en çeşitli olduğu bir dönemdir. Bu dönemden özellikle dil alanında yararlanmak gerektiğini belirten kaynaklar vardır. Dilbilimi C.

Hagege'in bu noktada kesinlemeleri vardır. "3-4 yaş ve 10-13 yaşları, dil öğrenme kapasitesinin en yüksek olduğu yaşlardır. Bir dil öğrenme temeli üzerine kurulan benzeşleşme (mimétisme) kapasiteleri bu dönemde yüksek düzeydedir. 13 yaşından sonra işitimi ve eklemlenme düzeneği aynı kalır" der (Hagege: 1994). J. Duverger de dilin çocukta hemen hemen en iyi yerleştiği yaş olarak 4 yaş göstermektedir (Duverger: 1996). Hatta, Françoise Bresson çocuğu bir başka dilin sesleriyle yakınlaştırmak için ana okullarından yararlanmayı tavsiye etmektedir (Bresson:1990).

Bu konuda farklı görüşler vardır. Christian Luc "yaş her şey değildir. Kuşkusuz önemli bir faktördür, ancak diğer önemli faktörler arasında o da önemlidir" der. Günümüzde yapılan çalışmalar ışığında bir ülkeden diğerine, içinde bulunduğu konsansüse göre, bir yabancı dille kontakt kurma yaşı ne kadar erken olursa o kadar iyi deniyor. Ancak bazı araştırmalar da sıkı sıkıya bu duruma bağlı olmadığını belirtiyor. Yabancı dil öğretimini çok küçük yaşlara indirgemenin psikolojik açıdan sakıncalı sonuçlar doğuracağını belirten bazı ruhdilbilimciler (psycholinguistes), bunu çocuğun doğasına aykırı hatta kişilik gelişimine zarar veren bir olay olarak görmekteirler (Tarcan: 2004).

Fransa'da 2000 yılından beri uygulanmaya başlanan ilkokullarda yabancı dil uygulaması meyvelerini vermeye başlamıştır. Marie-Estelle Pech'in 28 Eylül 2005 tarihli "Le Figaro" gazetesinde yayınlanan makalesinde; ilköğretimde almanca öğrenen çocukların, ortaöğretimde, kolejlerde ingilizce öğrenen gençlere kıyasla sözlü ve yazılı ifadede daha başarılı oldukları açıklanmıştır (Le figaro:2005).

III-1- 8-11 yaş çocuklarında yabancı dil öğreniminin karakteristik özellikleri:

Fransa'da ilkokulda yabancı dil olarak fransızcanın (FLE) öğretiminde eğitimbilimsel kaynaklara göre; bu yaştaki çocuklar farklı alanlarda bilme (savoir) ve yapmayı bilme (savoir – faire) yetisine sahiptirler (Enseignement français ecole primaire:2003).

Bilişsel (cognitif) gelişimin ve kişilik yapılanmasının olduğu bu evrenin, elverdiği ölçüde, çocuğun dış dünyaya ve farklı yaşam biçimlerine açılmasına, bakışına ve gerçeği yorumlamasına yardım etmek için esnekliğinden ve kullanılabilirliğinden yararlanmak uygun olur.

Geliştirilmiş yeni bir öğrenme oluşumunu, yani yabancı dil öğretimini çocuğun merakına ve zihninin elverişliliğine dayandırarak oluşturmak gerekir.

Bu yaşta çocuk kendini tanımaktan ve kendine yakın bulduğu durumlarda yabancı dilde oyun oynamaktan çok zevk alır. Çünkü bu situationlar bizzat çocuğu sahneye koyar ve bunu çocuğun günlük, gerçek, somut alışkanlıklarından ve kişiliğinden, yoksun bırakmadan yapar. Bu yaşlarda, çocuğun dil bilgisi henüz soyut olmadığından dili bilmesi elle yapılan oyunlar, sınıflamalar, dili kullanıma yönelik oyunlar ve içkin bir gramer yapılandırmasıyla oluşturur.

Oyun, doğal öğrenme yönteminin vazgeçilmez bir unsurudur. Doğal öğrenme çocuğun temel ihtiyaçlarına cevap vermekle özdeşleşen bir kavramdır. Küçük çocukların ihtiyacı ne olabilir? Oyun oynamak, şarkı söylemek, masal dinlemek, basit resimler yapmak. Bu yaştaki çocuklar duydukları şeyleri tekrar etmekten büyük zevk duyarlar (Tarcan:2004).

Sonuçta, bu yaş çocuğu, kendi diline özgü yabancı sesleri üretmekte ve başka bir dile ait bir cümlenin vurgusunu taklit etmede yeterli bir kapasiteye ulaşır.

Öğreticilerin bu konulara ve bu özelliklere dikkat etmeleri gerekir.

III-2- Dikkat edilmesi gereken, önerilen yöntemsel seçimler:

Öğrenciler için öngörülen **öğrenme ünitelerinin konuları**, öğrencilerin yaşantılarına ve ilgi odaklarına yakın konular olmalıdır. Örneğin; aile, hayvanlar, arkadaşlar, okul, oyunlar ve hobiler.

Seçilen en uygun **eğitbilimsel gelişme**, ilk sunumun yada manipülasyonun kesin öğrenmeye yol açmadığı kabul edildiğine göre aynı konuların, içeriklerin farklı zamanlarda sunulması, tekrar ele alınması, genişletilmesi ve üzerinde tekrar çalışılması dolambaçlı bir gelişme gibi görünür. Sonuç olarak bu durum kesintisiz bir çok düşünme, ele alma ve doğru şekilde uygulamaya koyma süreçlerini gerektirir.

İletişimsel gelişme çocuğa, kendini tanıtmaya, başkalarını iyi tanımak için gerekli soruları sormayı bilme, zevklerini, özelliklerini, alışkanlıklarını, yaptığı şeyleri ve bunları yapış zamanına ilişkin tüm soruları sorma yetisi kazandırılabilirdir.

Dilbilgisel gelişme sadece dilin işlevselliğinin bazı görünümüleri şeklinde ortaya konmalıdır: tür, sayı, fiil çekimlerine basit girişler, zamanlar (bugün, yarın, dün vb.) yer belirtmeleri ... vb.

Dilin diğer görünüşleri, yani dilbilgisel olarak, yabancı dil öğretiminde daha ilerideki yaş ve sınıflarda öğretilmesi gereken konular şimdilik örtük işlevlerini korurlar.

Önerildiği gibi erken yaşta Fransızca öğretimi için eğitimsel kaynaklar (bu kaynaklar öyle önerilmelidir ki) “deklanşörler” (Activites a theme declencheur:2003) (yani tetikleyiciler, provokatörler diyebiliriz) üzerine yoğunlaşmalıdır. Bu deklanşörler birçok güdüleyici aktiviteler kazandırır. Deklanşörleri basit olarak şöyle sıralayabiliriz. Şarkılar, oyunlar, resimler albümler, koleksiyonlar, oyunlaştırma.

III-3- Tetikleyici Temalara İlişkin Aktiviteler

“Enseignement du fle précoce” programına göre, tetikleyici temalar çerçevesinde oluşturulan etkinlikleri şöyle sıralayabiliriz:

- Sınıfta şarkı olgusunun işlenmesi.
- Sınıfta oyun olgusunun işlenmesi.
- Durumların oyunlaştırılmasından yararlanma.
- (Yazının önemini de belirterek) sınıfta kullanılan kitap çerçevesinde alıştırmalar yaptırmak.

III-3-A Sınıfta şarkı: Bu aşamada, duyarlılığı arttırmak için yorumsuz olarak tekrar edilebilecek bir dinleme seansı düşünülebilir. Bu seansı şöyle değerlendirebiliriz.

a) Müzik dinlemek: İlk dinlemeden önce öğretmen ve öğrenciler müzikle ilgili sözcük envanteri çıkarabilirler.

Fransızca da hangi müzik aletlerinin isimlerini biliyorsunuz?

Ritmi niteleyebilmek için hangi, sıfatları kullanabiliriz? (hızlı, yavaş...)

Sesi niteleyebilmek için hangi sıfatları, kullanabiliriz? (kalın, pes, tiz, ince, hoş, neşeli...)

b) İlk dinleme: Öğrenciler ilk önce müziğe ve şarkının yorumuna konsantre olurlar, metine değil. Cevaplar önce bireysel olur. Sonra öğrenciler ikili ve daha sonrada, grup olarak bu işlevi değiş - tokuş ederler.

Örneğin; hangi müzik aletlerini tanıyorsunuz?

Ritmi, ahengi nasıldır?

Söyleyen şarkıcının sesi nasıldır?

c) İkinci dinleme:

Şarkının başlığını yada adını fazla bir şey söylemeden öğrencilere iletmek.

Söylenen şarkının anlamını öğrencilerin düşünmelerini, hayal etmelerini istemek (başlangıçta anadilde olabilir).

Şarkıda tekrarlanan sözcükler hangileridir?

d) Üçüncü dinleme:

Şarkının öğrenciler tarafından çıkarılan anlamlarının hipotezlerini doğrulamak.

Yeni sözcükler bulmak.

e) Son dinleme

Şarkı metnini dağıtmak.

İncelenen sözcüklerin bulmalarını ve şarkıya anlam vermelerini sağlamak.

Şarkıyı bir resimle görselleştirmelerini, çizmelerini istemek.

III-3-B Sınıfta oyun:

a) “Pigeon - vole” (ses oyunu)

Öğretmen öğreteceği sesi telaffuz eder. Bir şarkı, bir metin yada kaydedilmiş bir diyalog dinletilir (Ya da söylenir). Öğretilen bu sesi her duydıklarında, öğrenciler parmak kaldırmalıdır. Daha sonra tanınan bu ses sınıfta tekrar ettirilir. Dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır: öğrencilerden, telaffuz edilen sözcük içinde bu sesin yerini bulmaları istenebilir: Başlangıçta, ortada ve sonra....

b) “Jacques a dit” oyunu

Öğrenciler ayakta olmak suretiyle öğretmen (daha sonra bir öğrenci) gruba bazı el - kol hareketlerini yapmaları için komut verirler. Gruptaki öğrenciler bu hareketleri yapmalıdır.

Eğer bu talimat “jacques a dit” den önce gelmezse, öğrenciler pozisyonlarını ve daha önceki hareketlerini korurlar.

Şaşırın öğrenci oturuyor. Ayakta kalan son öğrenci kazanıyor.

Örneğin; “Jaques a dit les mains sur la tête”

(öğrenciler ellerini başlarının üzerine koyuyorlar).

“Tapez des pieds” (Ayaklarınızı yere vurun).

Bu oyun yer belirtme sözcüklerini kolayca kullanmayı sağlar (Önünde arkasında, üzerinde, altında, içinde vb.).

c) “Jeu de Kim” oyunu

Öğretmen resim yada figürinleri tahtada gösterir. Onları isimlendirir, bu sözcükleri önce sınıfça, sonra tek tek tekrarlatır.

Bir öğrenci çıkar yada gözlerini kapatır, sırtını sınıfa döner, o arada öğretmen başka bir öğrenciye daha önce sınıfa gösterilen materyalleri saklamasını söyler.

İlk öğrenci sınıfa döner ve saklanan objeyi bulması sağlanır. Oyun rol dönüşümüyle, iki oyuncu yada A ve B gibi iki gruplar uygulanabilir. Bulunan her obje gruba yada oyuncuya puan kazandırır.

“Dil” alanında “specialist” denilecek düzeyde dil öğretmenlerinin varlığı da önem teşkil etmektedir. Özellikle ilkokullardaki yabancı dil öğretimi konusunda da gerekli gözlem ve tecrübeye sahip branş hocalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü en büyük zorluk ilkokuldan ortaokula geçiş döneminde yaşanmaktadır. İlköğretimin birinci ve ikinci kademesi arasında etkili bir bağıntı kurulması açısından gerekli test ve dokümanların hazırlanmasında imkan veren pilot bölgeler seçmek ve denemeler yapmak etkili olabilir.

IV- EĞİTBİLİMSEL ETMENLER

“Dil” alanında “specialist” denilecek düzeyde dil öğretmenlerinin varlığı da önem teşkil etmektedir. Özellikle ilkokullardaki yabancı dil öğretimi konusunda da gerekli gözlem ve tecrübeye sahip branş hocalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü en büyük zorluk ilkokuldan ortaokula geçiş döneminde yaşanmaktadır. İlköğretimin birinci ve ikinci kademesi arasında etkili bir bağıntı kurulması açısından gerekli test ve dokümanların hazırlanmasında imkan veren pilot bölgeler seçmek ve denemeler yapmak etkili olabilir

İlköğretim okullarında yabancı dil öğretmenliği yapan eğitimcilere eğitim bilimsel açıdan da önemli görevler düşmektedir. Öncelikle sınıf yönetimi konusunda oldukça pedagojik davranmak gerekir. Derslerde çocuklara yabancı dili sevdirmek için sınıfın atmosferinin titizlikle hazırlanması gerekir. Yabancı dil öğretmenlerine birkaç öneride bulunabiliriz:

IV-1- Sınıf Yönetimi

- Derslerde öğrencilerin dikkatlerini çekecek ve konuyla bağıntılı resimli materyaller kullanmak gerekir. Öğretmen öğrenci ve materyal üçlüsü oldukça önemli bir üçgeni teşkil eder (O’Neil:1993). Öğretmen ve öğrenci arasındaki gizli anlaşmayı bozmadan önemli bir rol alır.

- Çocuklar öğretmenin kendilerini sevdiklerinden emin olmalıdırlar. Öğretmen sevecen olmalıdır. Öğrencilerin kendilerini güvende hissetmeleri gerekir. Bu da öğrenciyi yabancı dil öğrenmeye teşvik eder. Dolayısıyla öğretmenin sınıf kontrolünü, hakimiyetini elinde bulundurması yararlı sonuçlar doğurur. Çünkü “duygusal etkenler çoğu zaman yabancı dil öğretimindeki sonuçları etkiler” (O’Neil:1993).

- Öğrenci konuşurken kurduğu cümlelerdeki hataları yüzüne vurmayıp dinlemek gerekir.

- Öğrenciler herkesin hata yapabileceğini, bunun kötü bir şey olmadığını bilmeleri ve rahat davranabilmeleri için hata yapmaktan korkmamalıdır.

- Sınıftaki yazılı materyaller onlara göre hazırlanır. Örneğin; her öğrencinin doğum gününü belirten bir afiş asılabilir ve herkesin doğum günü yabancı dilde kutlanabilir. Ayrıca bir takvim asılabilir (Wendy, Scott:1990).

- Sınıfta her öğrenciye bir sorumluluk vermek yararlı sonuçlar verebilir. Bir öğrenci takvim yaprağını değiştirir, biri kitaplıktaki kitaplardan sorumlu olur, bir diğeri de çiçekleri sulayabilir. Bu etkinlikleri öğretmen öğrencilere yabancı dil kullanarak uygulatabilir.

- Öğretmenin sınıfta rekabet ortamı yaratmaması gerekir. Dil öğretimi herkesin kazanabileceği bir durumdur. Kazanan yada kaybeden yoktur (Scott and Ytreberg:1990).

- Belirgin ödüller vermekten kaçınmak gerekir. Çünkü diğer öğrencilerin kaybettiği fikrine yol açılabilir. Sadece beğeni ve takdir sözcelemleriyle belirtilebilir. Ya da sınıftaki etkinlik panosuna bu etkinlikler asılabilir.

IV-2- Sınıf İçi Etkinlikler

IV-2- a-Fiziksel Çevre

Fiziksel çevre bağlamında duvarlara uygun olan her şey asılabilir. Takvim, çocukların yaptığı resimler, yazdıkları yazılar, renkli posterler gibi. Her türlü ilginç, renkli, resimli materyaller asılabilir. Bu objeleri çocukların getirip sınıfa asmaları istenebilir.

- Rahat, ilginç ve dikkat çekici oyun ortamları yaratılabilir.

- Sınıftaki sıraların düzenlenmesi de iletişimsel yöntem çerçevesinde yararlı olabilir. Klasik sınıf ve sıra düzeni dışında, öğretmeni tüm öğrencilerin görebileceği, rahat iletişim kurabileceği değişik sıra düzenleri oluşturulabilir (Scott and Ytreberg:1990).

- Grupların oluşturulmasından önce istenen çalışma açıklanmalıdır.

- Grup çalışmalarında öğretmen grupların oluşumuna yardımcı olur. Tamamen öğrenciye bırakılmaz. Bazen grupları çocukların bilgi düzeylerine, yeteneklerine ve cinsiyetlerine göre karışık oluşturmak yararlı olabilir. İyi öğrenciler diğerlerine yardımcı olur.

- İkili grup kurarak çalışma hazırlamak geniş grup çalışmasına temel oluşturur. Sınıfta herkesin meşgul olmasını sağlamak gibi bir yararı vardır.

Her iki grup çalışmasında dikkat edilmesi gereken nokta, öğrencilerin anlaşabilecekleri, birlikte çalışabilecekleri, birbirine sempati duyan çocuklardan oluşmasıdır.

IV -2- b-Sımf Dili

Sınıfta kullanılması gereken bazı temel cümle ve söylemler vardır. Bu tür ifadeleri öğrenirlerse yabancı dil öğrenmelerine katkıda bulunmuş olurlar. Sınıf içinde iletişim kurmalarını sağlar. Bir sorunun cevabını bilmiyorlarsa bu ifadeleri kullanabilmeleri gerekir.

“Je ne sais pas”(Bilmiyorum), “Je n’ai pas compris” (Anlamadım), “Bonjour” (İyi günler, günaydın), “Au revoir” (Görüşmek üzere, hoşçakal), “Je peux .....”, “Je suis triste” (Üzgünüm), “Le tour est à qui?” (sıra kimin?), “Ce livre appartient à qui?” (Bu kitap kime ait), vs.

Hiçbir zaman “s’il vous plaît” (Lütfen!) ve “merci” (Teşekkür ederim.) ifadelerini öğretmeyi unutmamak gerekir.

- Çocuklara imkanlar dahilinde yabancı sözlük aldırarak gerekir. Temel sözcükleri ve yapıları öğrenmede ve sözlük kullanımını geliştirmede yardımcı olur.

- Anadilini ne kadar kullanacağına öğretmen karar vermelidir. Ama genellikle yabancı dilde jestlerle, mimiklerle, ses tonuyla belirtmek gerekir.

V- SONUÇ

Türkiye’de ve dünyada yabancı dil öğretim kuramları sürekli yenilenmektedir. Globalleşen dünya konjonktürü içinde yabancı dil öğretimi etkin rolünü sürdürmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz tüm bu kuramsal ve uygulamalı veriler ışığında dikkat çeken en önemli etmen öğretmen faktörüdür. Eğitim fakültelerinde, yabancı dil öğretmen adaylarının etkin ve donanımlı bir şekilde yetiştirilmesine önem vermek gerekmektedir.

Ne yazık ki;yabancı dille öğretim yapan diğer fakülte ya da branş mezunları da öğretmenliğe müracaat edebilmektedir.Yabancı dil öğretim bilgisi olmayan, ancak salt ingilizce bildiği gerekçesiyle (şu anda okullarda sadece ingilizce dersi olduğu için) sınıflara öğretmen olarak sokulan diğer branş mezunlarının, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda yabancı dil öğretimini sekteye uğrattıkları kanısındayız. Öğretmen atamalarında bu konulara dikkat edilmesi gerekmektedir.

İdeal yöntem ve teknikler,ideal öğretmen bağıntılı olarak ideal bir sınıf gerektirir.Günümüz koşullarında aşırı kalabalık olan sınıf mevcutlarımız, ideal yabancı dil öğretimini daha da güçleştirmektedir.

Belki de umudumuzu yitirmeden ideali gerçekleştirmeye çalışmak ve azim ve kararlılıkla öğretmenlik mesleğine yakışır bir şekilde hareket etmek en iyisi olacaktır.

Kaynaklar

- BERLİTZ, www.berlitz.com, 2003
- BRESSON, Françoise. Le développement cognitif et l'apprentissage des langues vivantes, INPR, Paris, 1990
- COHEN, Rachel. Enseignements / Apprentissages précoces des langues, Paris, 1977.
- BİKÇENTAYEV, Valeri R., "Dünyanın dili", Dilokulu.com. İnternet, 2002.
- Creation.qc.ca/thematiques/langage.html (2003)
- DEMİREL, Özcan, Yabancı Dil Öğretimi, İstanbul, 1999
- DUVERGER, Alain, L'Enseignement bilingue aujourd'hui ed. Albin Michel, 1996.
- HAGEGE, Claude, L'Enfant aux deux langues, édition Odile Jacob, 1954.
- LANCHEC, J-Y, Psycholinguistique et Pédagogie des Langues, France, 1976
- LE FIGARO, www.lefigaro.fr/education/20050928.FIG0168.html
- O'NEIL, Charmian, Les enfants et l'enseignement des langues étrangères, Charmian, Crefid, Didier, 1993
- ONISEP, www.onisep.fr (2003)
- TARCAN, Ahmet, Yabancı Dil Öğretim Teknikleri, Nobel, Ankara, 2004
- WENDY A.Scott and LISBETH H.Ytreberg, Teaching English to Children, Longman, New York, 1990
- www.christianlavenne.com.fr/precoce.php (2003)
- www.fdlm.org (2003)
- www.frenche.language.ru/french/index.html (2003)